

ივერია

რედაქცია: თბილისი, ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

ტელეფონი: 21.

გაზეთის დასაბარებლად

და განცხადებებთან დასახელებულად უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვ. გამყარ. საზოგადოების კანცელარიის ფასა განცხადებისა: წვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ 16 კაპ., მეოთხეზედ—8 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

გაზეთი	დღის:
მან. კ.	თვე
10—	6 . . . 6 —
9 50	5 . . . 5 50
8 75	4 . . . 4 75
8 —	3 . . . 3 50
7 25	2 . . . 2 75
6 50	1 . . . 1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური „ივერიის“ ტელეფონი № 227

ქართულ შუხნალ-გაზეთების რედაქციები აუწყებენ ქართველ საზოგადოებას, რომ დღეს, 21 თებერვალს, შუადღის 12 საათზედ, ქვეშევთის ეკლესიაში გარდახდებიან იქნება პანაშვიდი

თავ. რაფიელ დავითის მის ერისთავის სულის მოსახსენებლად.

ანნა ალექსანდრის ასული მუხრანისა გულითადის მწუხარებით აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ გარდაცვალებას ძვირფასი მეუღლის

სახინო ჯეჯრეს მის მურადოვისას

და სთხოვს მობრძანდნენ პანაშვილზედ 23 თებერვალს დაბა ცხინვალში. განსვენებულის გვამს დაკრძალვენ შაბათს, 24 თებერვალს, ადგილობრივ სომეხ-გრიგორიანთა ეკლესიაში. (3—35—1)

ბრძანებული საზოგადოების თი-ბრძან და ღარბაზი.

შაბათს, 24 თებერვალს, წერა-კითხვას გამაგრებულად დასაბარებულად განმარტება

კონსერტი

რეგ. განყოფილება. მონაწილეობას მიიღებენ: კნ. გუ. რამიშვილისა, ქნი ტერიან-ყორღანი, კნ. ამირჯიბისა, ქნი თულა-შვილი და ბ. ნინი ვილშაუ, კარგარეთელი, კავსაძე, ხორო და ორკესტრი ნ. ს. კლენოვისის გამგეობით.

სამკვიპო საღამო.

ბილეთები ახალ განკარგულებამდე იყიდება „წერა-კითხვის საზოგადოების“ კანცელარიაში.

ტფილისის სათავადაზნაურო ბანკის

გამგებობისაგან:

1898 წლის 25 მაისს უმაღლესად დამტკიცებულ სახელმწიფო საბჭოს იმ დადგენილებისა, რომელიც ტფილისის სათავადაზნაურო სადგირ-მამულო ბანკის ყოფილ დამფუძნებელთა მიერ ამ ბანკის დასაარსებლად შეტანილ ფულის უკან დაბრუნებას შეეხება, და აგრეთვე 1900 წლის 8 მაისს ფინანსთა მინისტრის მიერ დამტკიცებულ წესების მე-7 მუხლის ძალით, ტფილისის სათავადაზნაურო სადგირ-მამულო ბანკის გამგებობის განმარტებას, რომ ის, ვისაც აქვს გარდასაცემ წარწერით მიცემული უფლება თავ. მიხეილ მიხეილის ძის ანრონიკაშვილის მიერ, შემოსხნებულ ბანკის დასაარსებლად სამს ხუთის (305) მანეთის, შეტანილ ფულის უკანვე მიღებისა და ბარათი ხელთ უჭირავს, ვალდებულია ეს ბარათი ბანკს წარმოუდგინოს ექვსის თვის განმავლობაში ამ განცხადების დაბეჭდვის დღიდან. წინააღმდეგ შემთხვევაში იგი სამუდამოდ დაკარგავს ბანკიდან ფუ-

ბირველი პერკო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა (კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ) ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დღილაბით: ბ. ა. ნავასარდიანი. 11—12 საათ. საღოსტაქრო, ვენერიული (სიფილისი) და სხვადასვა ავადმყოფობანი.

შ. მ. ჩიქოვანი. 9—10 სათ. სნეულბანი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანანიანი—დილის 11—12 ს. ქალთა და ბავშვთა სენით ავადმყოფებს.

ბ. ი. ზაქარაიანი. 12—1 ს. ყურისა, ყელისა, ცხვირის ავადმყოფობისა.

ა. პ. კარაპეტიანი. 1—1/2 საათ. შინაგანისა და ბავშვებისა.

სალამოვით: ნ. ნ. როსტომიანი. 5—6 საათ. საქირურგო და კანისა.

ა. ნ. შაპკოვსკი.—6—7 საათ. ნერვებით ავადმყოფთ (ელექტროტერაპი). და ვენერიულ და კანის სენით ავადმყოფთ.

ბ. ა. თარხანოვი—შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობისა, 7—8 ს.

ბ. ა. ნავასარდიანი. 7 1/2—8 ს. რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური. ღარიბთათვის უფასოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

მ. ტ. არხანიანი—11—1 დღე. გაუკეთებლ სახლში მსურველთ „მასსაეს“, აუტრის ყვავილის და გამართავს საექიმო გემნასტეკის ექიმის დანიშნით.

დიარქტორი სემკურნალო დიარქტორი შედგინისა ნავასარდიანი. Первая частная лечебница—д-ра Навасардиана. Тифлисы, противъ памяти. Ворцову.

ტფილისის კერპო სამკურნალო

მეურნალის მიხეილ გეგევიანი შეილისა ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე კვირა დღეებს გარდა

დღით: ბ. ი. ზიზინაძე—კბილის სნეულბანი, 8—10 საათ.

მისილ გედვანიშვილი—ნერვებისა და წამლობა ელექტრონით—9—10 საათ.

ნ. ა. მულინი. ყურისა, ყელისა და ცხვირისა—10—11 საათ.

ი. პ. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულბანი. 10—2-მდის.

ა. ნ. შაბილოვი—თვალისა 11—12 საათ.

მეივი ძალი მ. ს. ბაქრაძე—ბავშვებისა 11—12.

დ. ა. გედვანიშვილი—ნერვებისა და შინაგანი. 12—1 საათ.

მ. ბ. ბაზიჩანოვი, შინაგანი და ბავშვებისა. 1—2 საათ.

მ. ლ. მარკვიანი, საქირურგო.—12 1/2—1 1/2 საათ. სამშაბათობით 3—4.

ი. დ. გედვანიშვილი—სიფილისისა, კანისა და სხვადასვა—1 1/2—2 საათ.

სალამოვით: ი. ნ. თუშანიშვილი—დედათა სნეულბანი—5—6 საათ.

ა. ა. ბალოგოლოვი. შინაგანი (სტომაქის ავადმყოფობანი) და მიკრო-ქიმიური გამოკვლევანი 5—6 სამკურნალოს აქვს საწოლი ოთახები.

ფასი რჩევა-დარიგებისა 50 კაპ. ოპერაციები—მორიგებით. კრატი 4 მ. დღე და ღამეში. ერთი კრატი ღარიბთათვის უფასოდ.

კუკია, ნაქოლოზის ქუჩა, სასჯი სკანაშვილისა, № 21 (გარანდოვის ძეგლის პირდაპირ).

ტელეფონი № 274. დირექტორი სამკურნალო მისილ გედვანიშვილი

მთავრობის განკარგულებანი

დასთხოვნილ იქნა სამსახურიდან ავადმყოფობისა გამო თავისისავე თხოვნის თანახმად ქუთაისის ქალაქის მოურავი ლუარსაბ ლოლუა.

† თავ. რაფიელ დავითის მე კნასთავა.

ნეკროლოგი გუშინდელმა დღეებამ მეტად სამწუხარო ამბავი მოგვიტანა: გარდაიცვალა მსტოვანი პოეტი თავადი რაფიელ დავითის ძე ერისთავი, პოეტი, რომელიც ნან წელიწადი სამწერლო ასპარეზზედ იღვწოდა და რომელმაც მთელი თავისი ძალ-ღონე, ნიჭი, გამოცდილება სამშობლო ქვეყნის სამსახურს მოაწოდებდა.

განსვენებული დაიბადა 1824 წლის 9 აპრილს ქართლის სოფ. ქალაში. მისი დედა იყო თავად ავთანდილ ამილახერის ასული ნინო, ხოლო მამა თვალის მარხის სოფელ ქისტაურის ცნობილი მებატონე, თავადი დავით რაფიელის ძე ერისთავი. თავ. რაფიელი პირველი შვილი იყო თავისის მშობლებისა და ამიტომ პაპის სახელი უწოდეს. პოეტს ყმაწვილობიდანვე კარგადა ჰქონდა გაცნობილი საქართველო, რადგან ხშირად გადადიოდნენ მისი მშობლები კახეთიდან ქართლს და ქართლიდან კახეთს და ისიც თან დაჰყავდათ. შვილიდან ცხრა წლამდე, ვიდრე მისი მშობლები ქ. ტფილისში გადმოიყვანდნენ, იგი მიიბარეს შიომღვიმის მონასტრის ცნობილ ბერს მ. კიკნაძეს, რომელიც, როგორც გავიყვანდა ხოლმე და ლექსებს გვატყვევებდა ყვავილებზედაც; ძალიან სწავლული იყო და მზის საათიც შეთხზაო. ამავე დროს, 1833 წლამდე, იგი რუსულსა სწავლობდა გორში იქაურ რაზმის ხაზინადარ ნ. კოჩერგინთან და ხშირად დადიოდა

*) ამ ბერის შესახებ იხილეთ თავ. გ. ერისთავის თხზულებაში ბ-ნ იონა მეუნარგის წინასიტყვაობა.

პოლოცნიკ ბირილიოვის სახლში, სადაც საღამოები და ბალები იმართებოდა და სუკეთესო საზოგადოება ესწრებოდა.

1833 წ. თავადი რაფიელი ტფილისში გადმოვიდა და შევიდა მაშინდელ კეთილშობილთა სასწავლებლის (აწინდელი პირველი კლასიკური გიმნაზია) მესამე კლასში, ხოლო ცხოვრებით-კი ჯერ სიტყვიერების მასწავლებელ შიშულიანთან სცხოვრობდა და შემდეგ არხანოვის პანსიონში.

გადავიდა თუ არა ქაბუჯი თ. ერისთავი მეოთხე კლასში, ვალტერის საგინაზიო პანსიონში შევიდა, სადაც ადგილობრივი მცხოვრებნი იყვნენ და ერთი ინდოელიც-კი იყო, გვარად სულტანი, რომელიც შემდეგ ინგლისის ელჩად დაინიშნა რუსეთში. 1837 წ., კავკასიაში რომ ჩამობრძანდა რუსეთის ხელმწიფე ნიკოლოზ პავლეს ძე, ბ-ნ ვალტერის პანსიონი დათავალიერა და დიდად მოიწონა. ამის შემდეგ თავ. რაფიელი გადავიდა ბ-ნ ირიცკუხოვის პანსიონში, აქედან დადიოდა გიმნაზიის მეხუთე კლასში და ეს პანსიონი აღარ დაუტოვებია სწავლის დამთავრებამდე. დაამთავრა სწავლაც, მაგრამ ამ დროს ახლად სწავლა-დამთავრებულს ქაბუჯს, სავსეს სწავლისა და უმაღლესის განათლების მიღების წყურვილით, თვალების ტკივილი გაუჩნდა და იძულებული იყო უნივერსიტეტში შესვლის აზრისათვის თავი დაენებებინა.

სწავლის დამთავრების შემდეგ რაფიელი ხან სოფლად სცხოვრობდა და ხან ქალაქში 1845—46 წლამდე, როდესაც იგი მამამ სამსახურში მისცა. იგი შევიდა თარჯიმან „თუშუ-მავ-ხეცურეთის ოლქის სამართველოში“ და ამ თანამდებობაში 1 1/2 წელიწადს დაჰყო. ამავე ხანებს ეკუთვნის ლექსების წერის დაწყება. პირველი ლექსი, პოეტის მიერ დაწერილი, „დარიგება“ და ეკუთვნის 1844 წ. ჩამოვიდა პოეტი ტფილისში და შევიდა მთავარ-მართებლის კანცელარიაში უბრალო მოხელედ და თავად ვ. ი. ბებუთაოვის ხელ-ქვეით ორს წელიწადს სტოლის უფროსის თანაშემწედ იყო. აქედან იგი გადაყვანილ იქნა ქუთაისის სამხედრო გუბერნატორის თავად ივანე მუხრან-ბატონის თავად ივანე მუხრან-ბატონის უფროსს საგანგებო მინდობილებათა მოხელედ. თავადის ივანე მუხრან-ბატონის შემდეგ ქუთაისის სამხედრო გუბერნატორად დანიშნულ იქნა გენერალი ნ. პ. კოლუბაიკინი, რომელმაც ყურადღება მიაქცია ნიჭიერს ახალგაზდა საგანგებო მინდობილებათა მოხელეს და დანიშნა იგი ზუგდიდის მარხის უფროსად. ამ დროიდან 1866 წლამდე განსვენებული რამდენსამე თანამდებობაზედ იქნა გამწესებული. მავალითებრ, იგი იყო სამეგრელოს მმართველობის საბჭოს წევრად, ამასთან ერთად სამეგრელოს თავდაზნაურობის უფლებათა გამსინჯველ კომისიაში მთავრობის მოხელედ, შე-

მდგ ქუთაისის საგუბერნიო მმართველობის საბჭოს წევრად და სხ. ამ ხანებში, 1863 წლის 21 იანვარს, პოეტმა შეირთო გურული ქალი დავით ერისთავის ასული თეოდოსია, რომელთანაც ხუთი ქალიშვილი მიეცა და რომელიც 1891 წელს 4 დეკემბერს გარდაიცვალა.

დაიწყო ახალი ხანა მესამოცე წლებისა, ახალმა სიომ დაპყრო, დაიწყო ჩვენში ახალის სასამართლოების დაწესება და თავ. რაფიელ ერისთავი დანიშნულ იქნა ქ. ქუთაისის მომრიგებელ-მოსამართლედ. ამ თანამდებობას იგი ასრულებდა 1870 წლამდე, ამ წელს-კი თავი დაანება სამსახურს, რადგან რაქის მახარაში დაუპირეს გადაყვანა. დაანება რა თავი მომრიგებელ-მოსამართლეობას, პოეტი ტფილისში დაბრუნდა და ვეჟილობდა 1881 წლამდე, როდესაც ვეჟილობასაც თავი დაანება და უფრო მაგრად მოსჭიდა ხელი ლიტერატურულს შრომას, რომლისათვისაც პოეტს არასოდეს არ დაუბრუნებია თავი. რვა წელიწადს თავისუფლად, უსამსახუროდ, ატარებდა პოეტი, მაგრამ ბედმა კვლავ სახელმწიფო სამსახურში შესვლა არგუნა: 1889 წელს იგი დანიშნულ იქნა ქართულის ენის უმცროსს ცენზორად, რომელ თანამდებობასაც 1896 წლამდე ასრულებდა.

რაც შეეხება თავ. რაფიელის ლიტერატურულს მოღვაწეობას, იგი ფრიად ვრცელია და ყველასათვის ცხადი და, რასაკვირველია, აქ მისი ანუსხვა შეუძლებელია. არც ერთი დარგი ხელოვნებისა არ დაუტოვებია განსვენებულს, რომ თავისი წვლილი არ შეეტანა და რითიმე არ გამდიდრებინა ჩვენი ლიტერატურა. მისი ლექსების კრებული, როგორც ვუწყით, ქართველთა აზნაურობამ ორჯერ გამოცა. ლექსებს გარდა პოეტს ბევრი ჰქონდა დაწერილი სტენები, მოთხრობები, დრამატული ნაწარმოებები, პუბლიცისტური წერილები. მარტო დრამატული ნაწარმოებები თორმეტმდე აქვს დაწერილი განსვენებულს, რომელთაგან გავიხსენებთ მხოლოდ ზოგიერთს: „ადვოკატები“, „ბრილიანტი“, „იქვანი“, „ჯერ დაიხორცენ, მერე დაქორწილდნენ“, „სადილი მარშლისას“, „ბიძისთან

გამოხუმრება“, „დედაცა თუ გაიწია, ცხრა უღელა ხარს თან გაიტანს“, „სკოლის მასწავლებელი“, „ბამბის თოფის წამალი“ და სხვ.

ქართულს ენაზედ არც ერთი ჟურნალი და გაზეთი არ დაბეჭდილა, რომ თავ. რაფიელ ერისთავი არა ყოფილიყო მისს თავ-მოსაწონებელ და ნიჭიერ თანამშრომლად და თავისი კალმის ნაწარმოებით არ გამეშვენიერებინა მისი ფურცლები. 1884 წ. დაიბეჭდა ორი დიდი შრომა თავ. რაფ. ერისთავისა: ქართული ლექსიკონი, შედგენილი საბა სულხან-ორბელიანისაგან, თავ. რაფიელის რედაქტორობითა და აღექსანდრე ეპისკოპოსის ხარჯით დაბეჭდილი, და მის მიერ შედგენილი საკუთარი მისი არ თულ-რუსულ-ლათინური ლექსიკონი მცენარეთა, ცხოველთა და ლითონთა სამეფოებიდან, აღექსანდრე ეპისკოპოსის საფასითვე დასტამბული.

ამას გარდა, თავი რაფიელი რუსულს ენაზედაც სწერდა გაზ. „კავკასი“-ში ფელეტონებს, მოთხრობებსა და წერილებს იმერეთიდან. მისმა წერილმა, ამ გაზეთში დაბეჭდილმა, თუ-მ-მ-ზე ხევისურთა შესახებ საზოგადო ყურადღება მიიქცია და მეცნიერთა-კი დიდი მასალა მისცა. იქავე დაბეჭდილი თავადის რაფიელის მოთხრობა რუსულს ენაზედ „Оборванецъ“-ი და რამდენიმე წერილი იმერეთიდან.

რად თქმა უნდა, არც ერთი მოღვაწეობა განსვენებულისა არ შეედრება მისს ლექსებს, რომელსაც ზედ ატყვიან ღვთის მადლი და რომლითაც იგი სწორედ თავ-მოსაწონებელი და სათაყვანებელია სამშობლო ერის მიერ. ვერ წარმოვიდგენია მთელს საქართველოში ისეთი ქართველი, რომ ამ მხრივ თავ. რაფიელის სახელი არ გაეგონოს და სიამოვნება არ ეგრძნოს მისს ლექსების წაკითხვით, ის სიამოვნება, რომელსაც მხოლოდ ქემბარბიტი, ზეგარდმო მადლით აღბეჭდილი პოეზია აგრძნობინებს ადამიანს. განსაკუთრებით ამ მადლით ის ლექსებია აღბეჭდილი განსვენებულისა, როდესაც საარწიყო ლექსებს თავი დაანება, ერის გულში ღრმად ჩაიხედა და იქიდან ამოაღავა მარგალიტები პოეზიისა, ერის გრძნობა;

ბაში გიტარებული, ის ხელის-ხელსაგამანებელი ლექსნი, რომელთა შექმნამაც უკვდავყო მისი სახელი და მთელმა ერმა სიკოცხელშივე საერთო მოწადინებითა და სურვილით დადაფნა საყვარელი მაჟული-შვილი თვისი თავ. რაფიელი**).

1895 წლის 22 ოქტომბერს ტფილისში გარდახდულ იქნა განსვენებულ პოეტის სალიტერატურო ასპარეზზედ მოღვაწეობის 50 წლის იუბილე. ამ იუბილეს ამბავს ეხლა დაწვრილებით არ მოვუყვებით მკითხველს, ვიტყვით მხოლოდ, რომ იგი საერო ღღესასწაულად იქნა გარდაქცეული, რომ ამ ღღესასწაულში მთელმა საქართველომ, იმისმა ყოველმა კუთხემ მიიღო მონაწილეობა. ბოლოს დროს განსვენებული პოეტი ლიტერატურაში მონაწილეობას აღარ იღებდა, სცხოვრობდა იგი ხან ტფილისსა და ხან თელავში.

საუკუნოდ იყოს ხსენება დაუფიწყარ შგონისა, უანგარო მოღვაწისა და სამშობლოსათვის თავ-დადებულ მუშაკისა!

ახალი ამბავი

დღეს, 21 თებერვალს, შუადღის 12 საათზედ, ქვაშეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში პანაშვიდი იქმნება გარდახდული თავ. რაფიელ დავითის ძის ერისთავის სულის მოსახსენებლად.

განზრახვა აქვთ ამ კვირის დამღვეისთვის დანიშნონ კავკასიის სამხედრო სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების წევრთა კრება მომავალ სამეურნეო და სამრეწველო გამოფენის შესახებ მოსალაპარაკებლად.

დღეს, 21 თებერვალს, სილნალში მიდის ტფილისის ოლქის სასამართლოს მე-2 სისხლის სამართლის განყოფილების სესია, რომელიც 28 თებერვლამდის დარჩება სილნალში. განსახილველად დანიშნულია სულ 31 საქმე.

9 მარტს ქ. გორში დაიწყება ტფილისის ოლქის სასამართლოს

გამოიჯნელ სესიის მოქმედება. სესია 14 თებერვლამდე დაჰყავს გორში.

მკითხველებმა უკვე იციან, რომ ტფილისში ამ ბოლოს დროს მეტად გაძვირდა ხორცი, რადგანაც ჯერაც გამოურკვეველ მიზეზების გამო ცოტა მოჰყავთ საქონელი დასაკლავად. გუშინ-წინ ქალაქის თვითმართველობის სადგომში ქალაქის სამეურნეო-სავაჭრო პოლიციის მოხელეთ კრება ჰქონდათ, რომელზედაც გარდასწყვიტეს საჭირო საშუალებანი იხმარონ ხორცის გაძვირების მიზეზების ასაცილებლად. ამავე საგნის განსახილველად დღეს ქალაქის გამგეობის დარბაზში სხდომა ექმნება ხორცისა და პურის ნიხრის დამწესებელ კომისიას.

ტფილისის სამოსამართლო პალატის პირველ სისხლის სამართლის დეპარტამენტში ხუთშაბათს, 1 მარტს, განხილულ იქმნება, სხვათა შორის, საყურადღებო საქმე მომრიგებელ მოსამართლის კუბანიევისა და შორაპნის მახრის დ. საჩხერის ნაწილის ბოქაულად ნამყოფის გ. ფიცხელაურისა, რომელთაც სამსახურის დროს ბოროტ-მოქმედების ჩადენა ჰპრალდებათ.

ტფილისის საკომერციო სასწავლებლის სამზრუნველო საბჭოს წარუდგენია ტფილისის გუბერნატორისათვის საბჭოს მიერ შედგენილი პროექტი „საკომერციო სასწავლებლის მოსწავლეთა დამხმარებელ საზოგადოებისა“.

ტფილისის გუბერნატორმა დაამტკიცა შემდეგი ნიხრი: გირვანქა ძროხის ხორცი უნდა გაიყიდოს 9 კაპ., სუკი 15 კაპ., ცხვრის ხორცი—9 1/2 კაპ., კამეჩის—7 კაპ., შაშხი—14 კაპ., ღორის ხორცის საკატლეტო ნაწილი—11 კაპ., დანარჩენი ღორის ხორცი—9 კაპ.

ცხენის რკინის გზის უსახელო საზოგადოებას ახრალა აქვს ტფილისში, ერევნის მოედანზედ დიდი ფარდული ააგოს მგზავრთათვის. ამას გარდა ჰუიქრობენ თვით ვაგონებში ახალი სკამები მოაწყონ. საზოგადოების დირექტორს ბნ რობის უკვე წარუდგენია ამის შესახებ მოხსენება ქალაქის გამგეობისათვის.

თავის დროს და აღნიშნული, მარტის 1900 წელს ერთგვარმა და ლილიჯომ მთლად გაანადგურა სოფლის მცხოვრების ნათესი, რომ მცხოვრებთ ორი თვე თუ გაცივებათ საჩხოო. როგორც ეხლა გვეტყობინებენ, აღნიშნულ მახარაში განსაკუთრებით სოფ. მურგოვანისა, გილდენისა და სხვათა მცხოვრებნი დაზარალებულან. ამ სოფლის მცხოვრებნი ისეთ გაქირვებაში ჩაყვდნენ, რომ სახლებს და შინაურ საქონელს ჰყიდინან და პურს ისე იყიდნენ.

ხუთშაბათს, 22 თებერვალს, საღამოს 8 საათზედ ქალაქის გამგეობის დარბაზში მოხდებდა სხდომა ქალაქის სასწავლებელთა გამგეობის მისიისა, რომელსაც განსახილველად აქვს 8 საქმე.

21 თებერვალს ნატახტარის წყაროების გამოძველებულს კომისიის დაუდგენია გაზაფხულზედ დათვალიეროს ეს წყაროები და ერთგულ კიდევ გამოიკვილოს.

კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველი კ. პ. იანოვსკი და ოლქის ინსპექტორი ზავადსკი პეტრობურგიდან, როგორც გაზეთები სწერენ, მარტის დამდეგს ჩამოვლენ ტფილისში.

ქ. ტფილისის გამგეობას განზრახვა აქვს მომავალ მარტიდან შეუდგეს ნიკოლოზის ხილისა და სასახლის ქუჩის საუკეთესო ქვიშოკირწყვლას.

როგორც ავტალიდგან გვატყობინებენ, სადგურ ავტალაში ვილტ ბოროტ-განმზრახველთ გაუტყუბით რკინის გზის კასსა და რაც შეეფული უნახავთ, წაუღიათ.

სასანიტარო-სამეურნეო საბჭოს შეუქმნა სსსანიტარო სამეურნეო-სწავლისათვის პროექტი ახალ საუკეთესო დადგენილებათა, რომელთაც შეგვიდგია აქ არსებულ დადგენილებათა ზოგადი მუხედა.

ტფილისში უმაღლეს მთავრობისაგან განკარგულება მიუღიათ მის შესახებ, რომ საერო განათლების მინისტრის განკურნებისათვის სასწავლებლებში ზარკავისი იქმნას კარდახილდო.

ფელეტონი

არი და მამული

I. რა ანის კრა?

გინესტ რენანისა.
(შემდეგი *)

მართლა, რა ვაკეთეს გერმანელმა ხალხებმა მებუთე საუკუნეში დიდის შემოსევით მოკიდებული ვიღრე ნორმანთა მიერ უკანასკნელ დაპყრობამდე მეთათე საუკუნეში? მოდგმათა არსება ცოტად შესცვალეს, მაგრამ-კი მიანიჭეს დინასტიები და სამხედრო არისტოკრატია დასავლეთის საბრძანებლის მეტად თუ ნაკლებად დიდძალ ნაწილებს, რომელთაც თავს დამხმელთა სახელი დაიქვეს. იქითგან არის საფრანგეთი, ბურგუნდია, ლომბარდია, უგვიანეს ნორმანდია. ფრანგთა საბრძანებლის მიერ მიღებულმა დამძლეობამ დასავლეთის ერთობა ერთ წუთს აღადგინა; მაგრამ საბრძანებელი იგი შუამეცხრე საუკუნეში უკურნებლად

იზრება; ვერდენის ზავი საბრძანებლის თავდაპირველად უცვალვებელ არსებობას განსაზღვრავს და მას აქვთ საფრანგეთი, გერმანია, ინგლისი, იტალია, ისპანია ხშირად გადახვეულის გზებით და ათას თავგადასავალთა გადაჭრითაც ეწაფებიან სრულერად ყოფასა, რომელსაც დღეს გაფურჩქნილსა ვხედავთ.

მართლა, ამ სხვა-და-სხვა სახელმწიფოებს რა განახსიათებს? მათ შემავალ ხალხთა ნარეობა. ჩვენ ჩამოთვლილ ქვეყნებში არაფერია მის მსგავსი, რაც თქვენ შეგხვდებათ თურქეთში, სადაც თურქი, სლავიანი, ბერძენი, სომეხი, არაბი, სირიელი, ქურთი ისე განსხვავდებიან ერთმანერთისაგან, როგორც მათი დაპყრობის დღეს. ამ შედეგს ორმა არსებითმა გარემომდებამ შეუწყო ხელი. პირველად იმ ფაქტმა, რომ გერმანელ ხალხთა ქრისტიანობა მიიღეს, როგორც-კი დაიწყეს მისგლამოსვლა საბერძნეთისა და იტალიის ხალხებთან. როდესაც გამარჯვებულნი და დამარცხებული ერთისა და იმავე სარწმუნოებისანი არიან, მე-

ტადრე, როდესაც გამარჯვებული შეიწყნარებს დამარცხებულის სარწმუნოებას, მაშინ ვეღარ მოხდება კაცთა სრული განსხვავება სარწმუნოებით ისე, თურქეთში რომ არის. მეორე გარემოება იყო დამპყრობელთა მხრით თავიანთ საკუთარის ენის დავიწყება. კლოვისის, ალარიქის, გონდობოდის, ალბონის, როლონის შვილი-შვილები რომანულს ლაპარაკობდნენ. ეს ნაყოფი თითონ უპირატესის კერძობის შედეგი იყო. ფრანკებს, ბურგონდლებს, ლომბარდლებს, ნორმანებს თავიანთ მოდგმის ქალები ძლიერ ცოტა ჰყავდათ. შრავლ თაობათა განმავლობაში მთავრები მხოლოდ გერმანიის ქალებს ირთავდნენ; მაგრამ მათი ხასები ლათინის ქალები იყვნენ; ბავშების ძიძები ლათინის ქალები იყვნენ; მთელი ტომი ლათინის ქალებს ირთავდა; ფრანკულ ენას, გოთურ ენას, მას აქვთ, რაც ფრანკები და გოთები რომანთა მიწა-წყალზედ დაესახლნენ, ძლიერ ხანმოკლე ბედი ეწია. ინგლისში-კი ასე არ ყოფილა; ამიტომ-რომ ინგლელ-

საქონთა შემოსევას, უეჭველად ქალებიც თან მოჰყვინენ; ბრეტანის ხალხი გაიქცა და აღარც ლათინური ენა ყოფილა ანუ თავისს დღეში ვერ გაჰხდარა უმთავრესი ბრეტანში. თუ საზოგადოდ გალლურს ლაპარაკობდნენ გალლიაში მებუთე საუკუნეში, კლოვისი და მიხიანენი გერმანულს გალლურის სანაცვლოდ არ მიატოვებდნენ.

უმთავრესად ამის ნაყოფია, რომ გერმანელ თავს დამხმელთა ზნეობა თუმც უკიდურესად დამძალავი იყო, მაგრამ მათი მოცემული ყალიბი საუკუნოებით თვითონ ერის ყალიბი შეიქმნა. საფრანგეთი გახდა სჯულიერად სახელი იმ ქვეყნისა, სადაც შესულიყო მხოლოდ ფრანკთა შეუმჩნეველი უმცირესობა; მეთათე საუკუნეში, სამაბავო სიმღერებში, რომელნიც იმ დროის სულის ისე ნამდვილ სარკეს წარმოადგენენ, საფრანგეთის ყველა მცხოვრებელი ფრანგი არიან. საფრანგეთის ხალხთა შორის მოდგმათა განსხვავების იდეა, რომელიც ისე თვალსაჩინო აქვს გრიგოლ ტურელს, არავითა-

რის ხარისხით არ იხატება ჰუეკაპეტს აქვთ ფრანგის მწერლებსა და პოეტებში. აზნაურისა და გლეხის განსხვავება რაც შეიძლება აგრეთვე მკვეთრია, მაგრამ ერთმანერთის განსხვავება მოდგმის განსხვავება როდია; იგია მემკვიდრეობით გადმოცემულის აღზრდის, ჩვეულების მამაკობის განსხვავება; აღარავის მოსდის ის აზრი, რომ ყველაფრის ამის დასაწყისი დაპყრობა ყოფილიყო. ის ყალიბი სისტემა, რომლითაც აზნაურობა თავის დასაწყისს ვალად ჰსდებს მეფის მიერ ნაბოძებ უპირატესობას ერის წინაშე დიდის სამსახურის გოწვევისათვის, რომ ყოველი აზნაური ერთის სიტყვით გაკეთილშობილებულია, მეცამეტე საუკუნითგან დადგინდა, როგორც დოგმატი. იგივე მოხდა თითქმის ყოველის ნორმანთა მიერ დაპყრობის შემდეგ. ერთის თუ ორის თაობის დამღვეს ნორმანელი თავს-დამხმელები დანარჩენის ხალხისაგან აღარ განიზრგოდნენ. მათი გავლენა მაინც მეტად ღრმა იყო; დაპყრობილ ქვეყანას აზნაურობა

*) იხ. „ივერია“ № 39.

ქალაქის საბჭო

19 თებერვალი

ეს სხდომა გაგრძელდება იყო 15 თებერვლის სხდომისა. წაკითხულ იქნა მოხსენება ხმოსნის ი. ი. მალინინისა, რომელიც თხოულობდა ხმოსნის თანამდებობიდან განთავისუფლებას. საბჭომ დაადგინა, სთხოვოს ბ-ნ მალინინს ხმოსნად დარჩეს. შემდეგ კენჭის ყრით ამორჩეულ იქნენ ხმოსნები ოსტროვარსკი და ალიხანოვი კავკასიის სამეურნეო გამოყენების გამგე კომიტეტში ქალაქის საბჭოს წარმომადგენლებად. გამგეობის წევრმა ხოსროვემა წაიკითხა სასწავლებელთა კომისიისა და გამგეობის დადგენილება ტფილისის მომავალ სამხატვრო სასწავლებლისათვის თანხის გადადების შესახებ. სასწავლებელთა კომისიის, გამგეობისა და საფინანსო კომისიისთან შეთანხმებით, დაუდგინა: გადადებული იქნას 2000 მანეთი წელიწადში მომავალ სამხატვრო სასწავლებლისათვის იმ პირობით, რომ ამ ფულით ქალაქისთვის სტიპენდიანტები ჰყავდეს ამ სასწავლებელში. ხმოსანმა თარიღმა სთქვა, რომ სამხატვრო სასწავლებელი არსდება საიმპერატორ კარის სამინისტროს ხარჯით და დაჯდება სულ 20,000 მან., რომელთაგან 12,000 მანეთს თვით სამინისტრო იკისრებს, 4,000 მან. სხვა წყაროებიდან შემოვა, ხოლო დანარჩენი 4,000 მან. საჭიროა ჩვენმა ქალაქმა გადასდოს. ხმოსანმა თვ. არღუთინსკი-დოლოგორუკოვა და თვ. ბებუთოვა სთქვეს, რომ ჩვენი კავკასია მდიდარ მასალას იძლევა ხელოვნების განვითარებისათვის; გარდა ამისა განზრახულ სამხატვრო სასწავლებელში სწავლადამთავრებულთ უკმაყოფილო მიიღებენ სამხატვრო აკადემიაში და ამისათვის ყოველი ღონისძიება უნდა ვიხმაროთ, რომ ეს სასწავლებელი ტფილისში დაარსდეს. თვ. არღუთინსკი-დოლოგორუკოვა დასძინა, რომ 1000 მან. გადასდოთ სასწავლებლის სრულს განკარგულებაში, ხოლო 1000 მანეთის სტიპენდია დავაარსოთ. ხმ. ბაბოვი დაუმატა, რომ საჭიროა კიდევ

მიწა დავუთმოთ სასწავლებლის შენობის ასაგებად. საბჭომ ხმის უმეტესობით დაამტკიცა სასწავლებელთა კომისიისა და გამგეობის შეთანხმებული დადგენილება. შემდეგ გამგეობის წევრმა შესტაკოვა წაიკითხა ქალაქ ტფილისის 1901 წლის ხარჯთაღრიცხვა, რომელიც ხარჯი გამოანგარიშებულია სულ 1,409,785 მან. შარშანდღეულ 158,053 მანეთით მეტი. ამ ხარჯთაღრიცხვის განხილვის დროს ხანგრძლივი კამათი გამოიწვია იმ მიუხედავად, რომელიც ეხება გამგეობის ახალ მდივნის თანამდებობის დაარსებას. ზოგიერთმა ხმოსანმა სთქვა, რომ განსაკუთრებულმა კომისიამ უკვე შეიმუშავა გამგეობის ახალი შტატის პროექტი და ამ კომისიის მოხსენებამდის ნუ მოუმატებთ აწარსებულ შტატსაო. მაგრამ მოურავმა და გამგეობის წევრებმა განაცხადეს, რომ ჩვენმა ქალაქის მდივანს იმდენი საქმე გვაქვს კანცელარიაში, რომ დღე და ღამ მოსვენება არა გვაქვს, და მინც ვერ ავდივართ აუარებელს საქმესაო. ბოლოს კენჭი უყარეს ამ საგანს და საბჭომ ხმის უმეტესობით დაადგინა: დაწესდეს გამგეობაში მდივნის ახალი თანამდებობა; მდივანს წელიწადში 1500 მანეთი დაენიშნა.

სტუმარი მთავრობის შემსახვე

მარსალი. %₁ თებერვალი. ერთის თვის წინედ კილო პარკის ფასი რვა ფრანკ ნახევრამდე ავიდა, მაგრამ ამ ფასად არც კი გაყიდულა საქონელი, მხოლოდ ლაპარაკი იყო, ვითომ იძლიერდნენ. გამყიდველები კი რვასა და სამ მეოთხედს ფრანკს სთხოვდნენ. ამ დროს უეტრად ერთი დიდი პარტია ჩვენგურის საქონლისა გაიყიდა რვა ფრანკად და ერთ მეოთხედით. მას შემდეგ შეჩერდა მოთხოვნილება და რვად არც კი გაყიდულა საქონელი, ისევ ჩამოვიდა მზანდა შვიდსა და $\frac{1}{4}$ ფრანკზედ. ამ ფასად ეს ერთი კვირაა დიდძალი საქონელი გაიყიდა. დღეს მოთხოვნილება მეტი სჩანს და შეიძლება ფასები შეკეთდეს, გამყიდველებს რომ შიში არა ჰქონდეთ და

მოგადოვებელი სახლი; იმ ერმა, რომელიც მან შექმნა, დასწყევლა იგი, და ეხლა დარჩენილან მხოლოდ გონება განათლებულნი, რომელთაც იციან მისი ფასი და მისი საქმე. დასავლეთ ევროპის ისტორიულნი სჯულნი (lois) საგრძობელნი გახდებიან, თუ ერთმანერთს დაუპირდაპირებთ. ის საქმე, რომელიც საფრანგეთის მეფემ თუ თავისი მტარვლობით, თუ თავისი სამართლიანობით ბოლომდე ისე საკვირველად სიიყვანა, მრავალ ქვეყანას ჩაეშალა. მაღარნი და სლავიანი ისეთნივე მხვა-და-სხვა ნაირნი დარჩნენ, როგორიც იყვნენ წმ. სტეფანეს ხელში რვასის წლის წინად. მათის სამფლობელოების სხვა-და-სხვა ელემენტები სრულიად არ შერეულან ჰაბსბურგის კარმა ივინი განსხვავებულად და ხშირად ერთმანერთის მოპირდაპირედ დაცვა. ბოჰემიაში ჩხუბრი და გერმანული ელემენტები ისე ეხმედებარებიან ერთმანერთს, როგორც კიჭში ზეთი და წყალი. თურქეთის ეროვნებათა სარწმუნოებით დაყოფის პოლიტიკას მასთან

არა ჩქარობდნენ საქონლის ხელიდან გაშვებას. საზოგადოდ მეტი სიმტკიცე ეტყობათ უფრო მყიდველებს, რომელთაც ჰმეთაურობს ლიონის აბრეშუმის ბაზარი, ვიდრე გამყიდველებს.

სტუმრების განმეორება

ბიორგოზიანის ბარდაცვალება.

(წერილი იურივეიდგან).

თებერვალს იურავეის ქართულ სტუდენტებს დიდი უბედურება ეწვია: ისედაც მცირე რიცხვს ქართველის სტუდენტებისა კიდევ ერთი ახალგაზრდა მოსწავლე მოკვდა, ბუნებრივ დაუთის ძე გიორგოზიანს.

განსვენებული რაჭიდან იყო, ღარიბის მღვდლის შვილი, რომლის ნუგეშსა და იმედს ის შეადგენდა. პირველად განსვენებულმა ქუთაისის გამზარდა დაამთავრა და შემდეგ კიევის უნივერსიტეტში შევიდა სამკურნალო ფაკულტეტზედ, სიდაგანც რამდენსავე სტუდენტთან ერთად ამ სემის წლის წინად იმუჯებული იყო იურავეში გადასულიყო. განსვენებულმა აქ კვლავ მხნედ და მუჟათად განაგრძო მუცადი-ნება, წესს მესუთე კურსზედ იყო და ახრად ჰქონდა კურსის დათავრების შემდეგ უნივერსიტეტშივე დარჩენილიყო. მაგრამ საბრძოლს ადარ დასცადა კურსის დასრულება, აუად გახდა ნაწევების ანთებით და რამდენსავე დღეში გარდაიცვალა მცირე რაჭიანის შემდეგ.

მისმა ასეთმა უცნაურმა გარდაცვალებამ გული დასწყვიტა უგულა მისს ამხანაგს და ნ. ცნობს, როგორც სტუდენტთა, ისე პრეფესორთ. უნივერსიტეტის მთავრობამ მაშინვე ნება დაკრთო ცხედარი უნივერსიტეტის სამლოცველოში დაკვესვებისა, სადაც მუდამ დღე მრავალი სტუდენტობა და კარგე ხალხი ესწრებოდა მანაშედაის გადახდას. აქვე იყო დაკმული მშენებარე ძვირფასი გვირგვინებმა: სადასტარო კლინიკის პრეფესორთაგან (გერმანული წარწერით), ქართველ სტუდენტთაგან, პოლონელ სტუდენტთაგან (ქართული და პოლონური წარწერით), მესუთე კურსის სტუდენტებისაგან, იურავეის სემის სტუდენტთაგან და მრავალ კიდევ სხვა ნაცნობთა და მეგობართაგან.

ნვე სამძიმო შედეგი ჰქონდა: მას ემიზეზა აღმოსავლეთის განხეთქილება. რომელიმე ქალაქი აიღეთ სალონიკეს ანუ სმირნისებური, იქ იპოვით ხუთს თუ ექვს საზოგადოებას, რომელთაგან თვითოეულსავე თავის თავისი მოსაგონებელი აქვს და რომელთაც თავთავიანთ შორის საერთო არაფერი გაჩნიათ. ერის არსება იმაში მდგომარეობს, რომ ყველა ინდივიდუუმს ბევრი რამე საზოგადო ჰქონდეს და რომ ყველას ბევრი რამეც დავიწყებული ჰქონდეს. არცერთმა ფრანგის მოქალაქემ აღარ იცის, თუ იგი ბურგონდელი, ალენი, ტაიფალი, ვიზიგოთია; ყოველ ფრანგის მოქალაქეს დავიწყებული უნდა ჰქონდეს წმ. ბართლომეს ღამე, სამხრეთის ჩხუბი მეცამეტე საუკუნეში. საფრანგეთში არ მოიპოვება ათი გვარი მისთანა, რომ მოგვცენ ფრანგის შთამომავლობის საბუთი და კიდევ ის საბუთი არსებითად ნაკლებოვანი იქნებოდა ათასის უცნაურის ნარეობის გამო, რომელსაც შეუძლიან გენეალოგთა ყოველი სისტემა აფუზოს.

8 თებერვალს, ნაშუადღევს 4 საათზედ, უნივერსიტეტის სამლოცველოში მრავალმა ხალხმა მოიყარა თავი, რომელთ შორისაც იურავეის უნივერსიტეტის პრეფესორებმა. აქედან ცხედარი რკინის ტრის სადგურზედ წასვეს, სადაგანც რაჭში წაიღეს დასაჯრდავად. განსვენების დროს ჰგალობდა ქართველ სტუდენტთაგან შემდგარი ქართული ხორა.

დაბატ სოფელი

(მოწერილი ამავე)

სოფ. ახმეტა. ახმეტა კარგად მოზრდილი სოფელია, ძლიერ ნაყოფიერი და კარგი სანახარისი ადგილიც უჭირავს, მაგრამ, მიუხედავად ამის, ახმეტელები დაქვეითებულნი და ღარიბნი არიან. ამის მიზეზი ერთის მხრივ მათი ღატობაა, ხოლო მეორე მხრივ, ეხლანდელ წურბელს და მსუქან ვაჭარების წაგდებაა. ჟერ მამ პირველზედ ვიდავარკოთ. ახმეტელები უგულაზედ მეტად სასმელისათვის ჰხრუნავენ. მხარის უფროსი რომ მობრძანდება ხოლმე, ახმეტელები პირველად ამ სანაირით მიმართავენ ხოლმე: „მეუღუნებმა არაუი დაგვიბარესო“. მიულო კვირა-უქმე დღე ღუნებში სხედან და ნისიდა ჰსმენ და შემდეგ გულსაფრთხედ გადასძახებენ: ეს დანახარჯიც ჩემ ნისიანს მიუბრუნეო. ახმეტელები მარტო ჰსმენ, ახგარიში კი მეუღუნებს ანდობენ. მეუღუნეც, როგორც სინდისის აძლევეს ნებას, ისე ახგარიშობს ჰმეკეს ნისიანს უმატებს. ნისიებმა ნელ-ნელა იმატეს და იქამდის მიაწიეს, რომ დღეს მეტი ნაწილი ახმეტელების მოგვსებად, ან უკედ რომ ვთქვათ, მეუღუნების უმებად არის გადაქცეული. დაიწება თუ არა ახმეტაში კალოობა, ან რთვობა, გაჭირთავენ მეუღუნებზედ ურმებს და კარ-და-კარ ახმეტელებს ჩამოუფლან: შეხვან ამდენი მეუღუნე ნისიის სარკებელი, შეხვან ამდენი და მთელი წლის ცეცხის საზრდო მიაქვთ. ახლა რა ფასად? კოდი პური შეიდა ახაზად და ჩაფი ღვინო რ მანეთად. ამის გამო, რაც უნდა კარგი მოსავალი იყოს, —ახმეტელებს მანც პური აკლიათ. პურ-ღვინის სასეიდლად

ახალი ერი, სჩანს, ისტორიული შედეგი ყოფილა, ერთისა და იმავე აზრის თანახმა ფაქტების მწყობრის მიერ ტარებული. ერთობა ხან დინასტიით დადგენილა, როგორც საფრანგეთს შეემთხვა; ხან პრიონციების ნებით ყოფილა, როგორც პოლონეთსა, შვეიცარს, ბელგიას შეემთხვა; ხან საზოგადო გონებითა, რომელიც უგვიანეს ფეოდალების ენის დამარცხებელი გამხდარა, როგორც იტალიასა და გერმანიის შეემთხვა. ამ განსახვას ყოველთვის ყოფის საბუთი ემატებოდა. პრინციპნი, მსგავს შემთხვევებში, მოულოდნელად და საოკრად სჩნდებიან. ჩვენსობასვე ვიხილეთ, რომ იტალია თავისი დამარცხებით გაერთიანდა და თურქეთი-კი თავისი გამარჯვებით შეიმუსრა. იტალიის საქმეებს თვითეულივე დამარცხება აწინაურებდა; თურქეთს კი თვითეულივე გამარჯვება ჰღუპავდა, იმიტომ რომ იტალია ერი არის და თურქეთი კი მცირე აზიას გარეთ ერი აღარ არის. საფრანგეთისთვის დიდებია, რომ საფრანგეთის რევოლუციით გამოაცხადა: ერი თვისის

ახმეტელები ისევ იმავე უბედურებაში დიან და რა-ზომა ვისს უბედურებაში ნიარად, თუმცა ახმეტელები უოველ წლეე ნისიის სარკებელს და თითონ ნისიასაც იშორებენ, მაგრამ მათი უგვდავი ვაღი, რადაც მანქანების ძლით, მანც უოველ წლეე იშრდება. ვაღს იქამდის ჰხრდიან მეუღუნებში, ვიდრე შეიძლება მთავრის ან ვენახი ან სახლ-კარი დაინახონ. იდრებენ ამას თუ არა, სასამართლოს მიმართავენ, მაგრამ ახმეტელი მეუღუნეები განსასამართლოში სიარულს აკადრებენ? სად აქვთ იმათ იმადენა დრო ან ცოდნა, რომ სასამართლოში იარონ და რუსულს ენაზედ სანაერებო სწერონ! სასამართლოში სასამართლოდ მათ ერთი დაქირავებული მსუქანი შესანიშნავი ახლავატი ჰუბეთ — და ის აწარმოებს საქმეს, რასაკვირველია, თავისს კლიენტების სასარკებლოდ. მართალია, ამ ვაჭარის სასამართლოს კანონები სპეციალურად არ უსწავლია და, ვგონებ, არც ნება უნდა ჰქონდეს ვეჭვილობის, მაგრამ ხანგრძლივ გამონდელია და სასამართლოში სიარულს ისე გამოუჩნდას ბანი მსუქანი ახლავატი საქმეებში, რომ დღეს მას თანხეთის მხარეში იშვითად ვინმე შეუდრება და ს. ახმეტაში-კი ხომ იგი გოლითაა, სასწავლო-მოქმედი: ვისაც კადავდება, უგვრელად ქვემ ამოიღებს. ან ვინ გაუშვავდება მას, როდესაც მოხელებიც კი მის მთავრულ ანგელოზებად არიან თურმე გადაქცეულნი! მაგრამ, არ გეგონათ, ტუფილად მოკასხენებთ, სასწავლო-მოქმედი მეთქი! ცხრა თაქში რომ იყოს გაბმული, უგვრელად თავს გამოისინის. წინად მეუღუნებს ჰქვანდათ ვეჭვილად, ელვებს წართყ ვენახები და მეუღუნებს ჩაბარა; მერე ელვებს დაუღვა ვეჭვილად, ჩამართვა ზოგიერთი ამ ვენახებიდან მეუღუნებს და ელვებს დაუბრუნა. სასწავლო-მოქმედი არ არის მამა? არც მსუქანს ვეძახი ტუფილად. სიმსუქნისაგან, წარმოიდგინეთ, ხალტო გეღარ მოსწვლენია, რომ დღეები შეი-

თავის მიერ ჰგებესო. ცუდად არ უნდა მივიჩნიოთ, რომ წაგვბაძონ. ერთა პრინციპი ჩვენია. მაგრამ რა-ღაა ერი? ჰოლოლია რად არის ერი, მაშინ როდესაც პანოვერი ანუ პარმის სამთავრო არ არის? საფრანგეთი რად უდიერობს ერად ყოფას, როდესაც ის პრინციპი, რომელსაც იგი შეუქმნა, გამქარალა? შევიცარია, რომელსაც სამი ენა აქვს, ორი სარწმუნოება, სამი თუ ოთხი მოღვაძე, რად არის ერი, როდესაც ტოსკანი, მაგალითად, რომელიც ისე ერთგვარია, ერი არ არის? ერადობის პრინციპი რითი განსხვავდება მოღვაძეთა პრინციპისაგან? აი საკითხავები, რომელთაც ფიზიკური გონება უნდა ეკვეთოს თვისა და დასათანხმებლად. საამქვეყნიო საქმენი ამგვარი მსჯელობით ვერ გასწორდებიან, მაგრამ ბეჯით კაცთა მინც სურთ შეიტყონ ამის მიმართ რამე აზრი და გამოარკვიონ ის ნარევეები, სადაც უსაფუძვლო გონებინი იხლორთებიან.

(შემდეგი იქნება)

